

2/12571

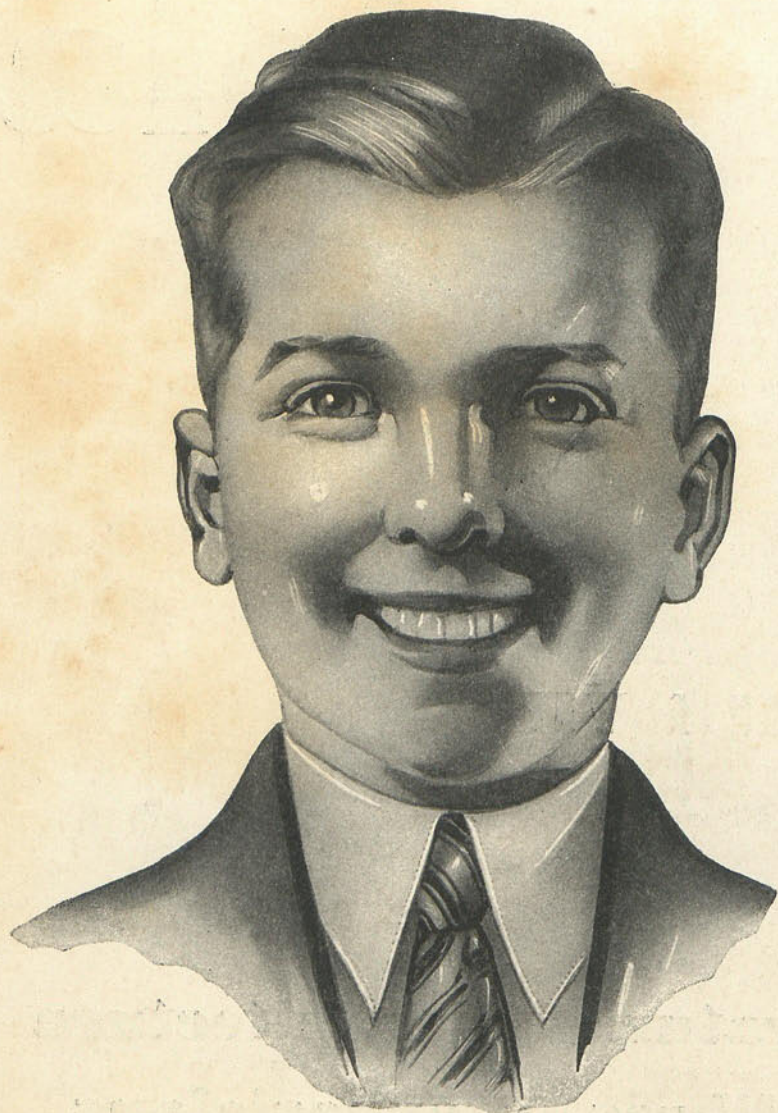
5/25020

joia

VII i VIII

**pintura • literatura • arquitectura
escultura • llibres • exposicions
revistes • cinema**

SUMARI: PINTURA, del Greco. — ELEGIA, de Francis Jammes. Xavier Benguerel. — ARQUITECTURA, de Rob. Mallet-Stevens. Cl. Diaz. — L'ESPILL, d'Ada Negri. Tomàs Llop i Roig. A. Maseras. — EL GRECO. Anton Bescós. — ENS PLAU D'ASSENYALAR..., J. H., X. B., A. P., P. M., S. S.-J. — NOVA YORK, A LA NIT. James B. Wilkinson. Ramon de Curell. — L'ESCULTOR RAMON LLISAS. Joan Gols. — LLIBRES, EXPOSICIONS, REVISTES. — A. CÈLIA, de Ben Jonson. Sebastià Sánchez-Juan. — CINEMA. Josep Palau.

JOIA!

només
us la donarà
el coll

“CAUTXULINA”

§

La joia és un estat de
benestar del nostre cos
i del nostre esperit.

§

Si sentiu, ensems, l'atracció de l'elegància i del bon
vestir, no busqueu la joia enlloc més que en l'ús del

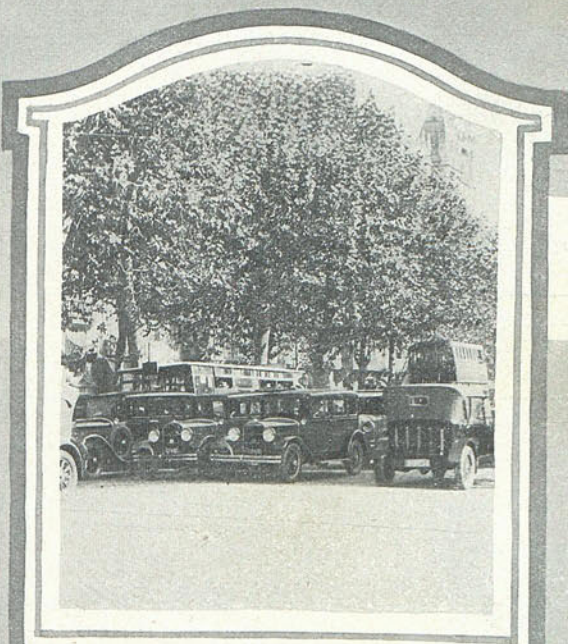
COLL “CAUTXULINA”

FABRICANTS:

A PTES. 1'50 UN

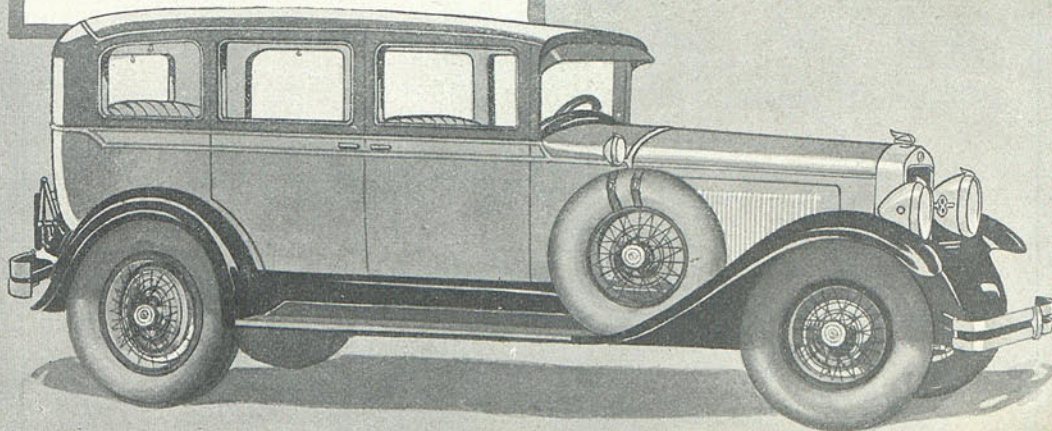
CAUTXÚ CATALÀ

CORTS CATALANES, 615

*Amb tot i ésser de preu mòdic, els
seus mèrits el fan comparable amb
cotxes de preu molt més elevat.*

*Infinitat de STUDEBAKER - ERSKINE
roden pels nostres carrers.*

STUDEBAKER

JOIELLS D'ART EN OR I PLATÍ - PEDRERIA FINA
ANELLS DE PROMETATGE

TOTA CLASSE D'ARTICLES PER A PRESENT
EL MÉS EXTENS ASSORTIT EN QUALITATS I PREUS

JOSEP DEULOFEU

PRAT DE LA RIBA, 51 I 53

BADALONA

TELÉFON 81

Un imprès d'HERMA A. G.,
ultra d'esser un meravellós ambaixador,
serà el vostre millor reclam.

Tallers a Badalona:
Carrer Prim, 60 i 62
Teléfon 254.

Oficines a Barcelona:
Rambla Catalunya, 66, 2.ª - C
Teléfon 73.077.

teixits per a mobles i decoració

catifes, tapissos Aubusson, teles Jouy,
estors i cortinatges, passamaneria.

Albert Tronc

Rambla de Catalunya, 32
Telèfon 17.476
BARCELONA

Casa Central:
23, 25, 27 i 29, rue du Mail
PARIS

Establecimientos L. C. H.

SOCIEDAD ANÓNIMA ESPAÑOLA INDUSTRIAL DE BARNICES, PINTURAS Y ESMALTES

CONCESIONARIOS DE LAS MARCAS Y PROCEDIMIENTOS

CH. LORILLEUX y Cía., ROBT. INGHAM CLARK y Cía. y GEORGES HARTOG

E s m a l t e s

BENGALINE, PEARLINE, BRITANNIA & LORY

B a r n i c e s

Georges HARTOG y Robt. Ingham CLARK & Co., Lt.

Pinturas Submarinas, al Aceite, Metálicas,
Secantes, Pinturas en Pasta, Baños, Etc.

Fábrica y Despacho:

Calle Miquel Servet - Badalona

Depósito:

Cortes, 653 - Barcelona

**PASTA DENTIFRICA DEL
DOCTOR PIERRE**

MES DE 10.000 METGES DENTISTES L'USEN

joia

A thing of beauty is a joy
for ever — Keats.

(Una cosa de beutat és una joia per sempre — Keats.)

Any I

Badalona, setembre-octubre de 1928

Núms. 7-8

PINTURA

del Greco

Elegia XVIII

de Francis Jammes

Ha plogut. La terra és fresca i joiosa. Tot llu.
Pesa una gota d'aigua suspesa a cada rosa.
Aquesta migdiada, però, devindrà càlida,
la bonior del sol clivellarà la terra.
El cel boirós s'esquerda de blaus com si fos d'aigua
i cauen les sagetes de llum damunt les cimes.
La talpa d'ungles fortes, tàcitament refà
ses jaces reïnoses qui esmussen els tous d'herba.

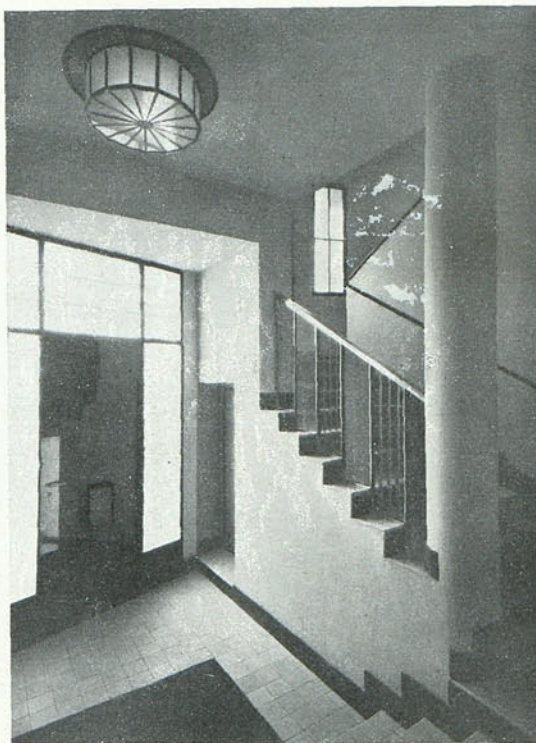
El llimac argentat ha travessat la ruta,
xopa i pesant es corba la falguera
i l'esbarzer ha plogut al coll de les fadrines...
Car elles han marxat, les fadrines, devés
el que hi ha de mullat, de tremolós i verd.
L'una servava el fus, l'altra la boca viva,
aquella un llibre vell i aquella altra cireres
i l'altra dels seus precés es féu oblidadissa.

—Llúcia, mira, no has vist el cau de quantes talpes?
—O, com és lleig aquest llimac. Esclafa'l.
—O, no! Jo et dic que no, germana... No ho vull pas.
—Sents com canta el cucut?

Ara fonen la petja
fins a dalt del camí qui penetra la landa.
Llurs vestes panteixaven esbulladisses d'aures.
Es sentia el silenci claríssim de llurs veus.
Una garsa ratllava el cel. Un gaig
cridava perseguint un gaig dintre una alzina.

Amb aires de ventall llurs robes tremolaven
encara, i ondulaven al cim assolellat.
Elles no hi són. Em pren una tristesa tendra.
I, sentint-me més vell, he collit dins la rasa
una tija de menta sense saber per què.

Xavier BENGUEREL, trad.

Arquit. Mallet-Stevens. — Aspecte interior.

Rob. Mallet-Stevens

L'ARQUITECTURA és, a través de la història, una conseqüència directa del grau de civilització de l'època. Les bases de tot estil arquitectònic són: el material de construcció, les necessitats socials i les tendències estètiques. Quan cap d'aquestes tres circumstàncies varien, la feina dels arquitectes consisteix a seguir o, millor dit, a millorar l'obra dels seus predecessors i la transformació dels estils esdevé aleshores naturalment evolutiva; però, en sofrir un canvi radical qualsevol d'aquestes bases, és absurd aferrar-se a les preocupacions artístiques o constructives que han de produir obres fatalment anacròniques.

Ens trobem en un d'aquests moments citats darrerament; no és una sola base la que ha canviat, són totes tres alhora. El ciment armat és, actualment, el material de construcció més pràctic i que resol tots els problemes constructius que no han pogut ésser resolts pels altres materials. Una organització de treball nova fa que actualment siguin impracticables obres la construcció de les quals implica massa temps.

L'espiritualitat de la vida moderna, la vida d'higiene, d'esport i de velocitat, que en ço que portem de segle s'ha anat formant, ha orientat el nostre gust cap a la supressió de tot detall innecessari i que no deixi veure clarament la finalitat per la qual un ésser ha estat creat; supeditem constantment l'ornamentació

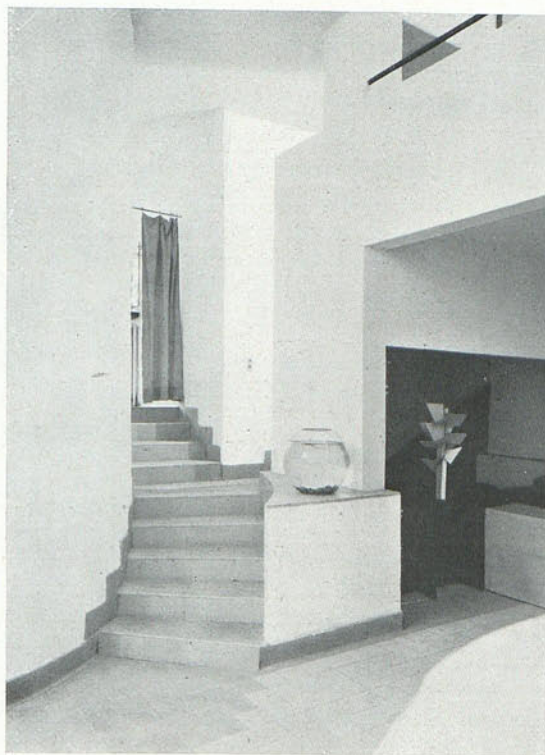
Arquit. Mallet-Stevens
Detall de l'escala.

a la utilitat i al confort, i trobem un objecte tant més bell com més acuradament ha estat estudiat per la seva utilització. S'ha fet, doncs, impossible seguir amb els vells mètodes constructius, i s'ha imposat, no solament una construcció nova, sinó també una arquitectura nova.

Els països d'Europa que més s'han vist obligats a respondre a aquesta necessitat han estat els més trasbalsats per la darrera guerra: Alemanya, França, Àustria, Rússia, Txecoslovàquia, etc. Holanda constitueix un cas especial; s'ha posat a l'avantguarda d'aquest moviment arquitectònic, degut al fet que les seves construccions estaven ja orientades cap al confort i cap a la supressió de tot detall ornamental; no han fet sinó adaptar el nou material i aprofitar-se dels seus avantatges.

Es interessant observar com els arquitectes de cada país han pogut infondre a les seves respectives produccions un segell característic basant-se exclusivament en la seva manera de ponderar volums i d'establir el ritme en les obertures. Com ha dit molt bé Paul Valéry, «la llibertat més gran neix del més gran rigor». Hi ha una diferència racial entre l'arquitectura de W. Gropius, Mies Van der Rohe, Max Taut, etc., a Alemanya, una mica influenciada pel Grup «Stijl» neerlandès, i els francesos Le Corbusier i P. Jeanneret (suís i francès respectivament), Mallet-Stevens, André Lurçat i tants d'altres. I àdhuc dintre d'un mateix poble, individus d'una sensibilitat semblant i amb la idèntica preocupació de dotar les seves obres d'una bellesa basada únicament en les línies d'estructura, arriben a inculcar-hi el propi esperit, d'una manera molt més franca i molt més noble que qualsevol dels seguidors de l'arquitectura passada.

Rob. Mallet-Stevens és, dintre de la moderna arquitectura francesa, un dels homes que amb més mèrits figuren al primer rengle. Degut a la protecció que el govern de la veïna república dispensa a l'arquitectura nova, Mallet-Stevens ha rebut l'encàrrec de construir els edificis de tot un carrer que durà el seu nom. Les fotografies que acompanyen aquestes ratlles són d'una de les cases d'aquest carrer ultramodern, habitada pels escultors Jan i Joel Martel. Es una mostra del bell estil d'aquest gran arquitecte. Menys fred que Le Corbusier, sense cercar tan acusadament l'standardització de la llar, troba les més originals solucions, i combina els volums geomètrics amb elegància i sinceritat, produint la sensació d'un equilibri perfecte, condició indispensable en tota obra d'art arquitectònica. No pot dir-se que sigui l'obra d'un enginyer; és l'obra d'un veritable arquitecte, d'un veritable artista. Els interiors, perfectament ventilats i il·luminats, són higiènics i confortables, tant com les necessitats d'una vida moderna demanen; completament desproveïts de tot detall que empastifi la seva estructura, assoleixen la màxima bellesa deguda a la màxima puresa de les seves línies.

Arquit. Mallet-Stevens. — Aspecte interior.

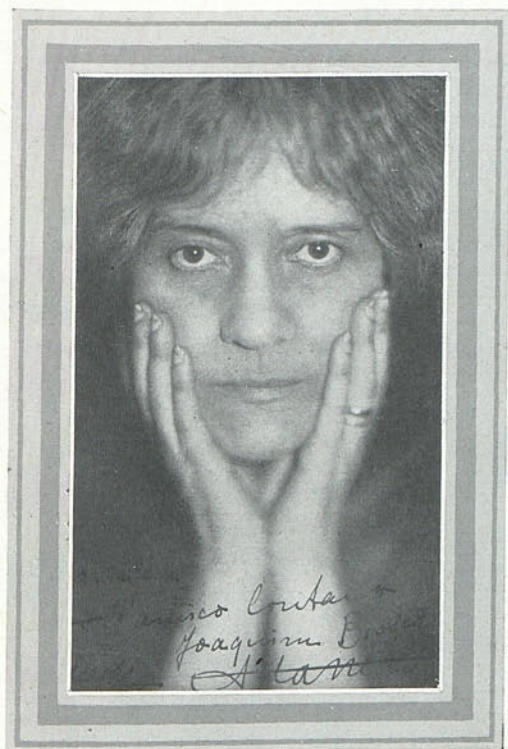
Mallet-Stevens està dotat, a més a més d'un gran talent, d'una sensibilitat exquisida i perfectament meridional. Les seves obres poden ésser escollides pels arquitectes llatins com a models o, millor dit, com a punts de partença per a llurs construccions. És, tal vegada, de tots els arquitectes moderns el que està més a prop nostre.

Es lamentable que la ciutat d'Stuttgart que, per la construcció de la seva ciutat-jardí ha demanat la col·laboració de disset dels millors arquitectes moderns, tant alemanys com estrangers, hagi oblidat d'invitar els arquitectes francesos. D'haver-ho fet, Mallet-Stevens hauria pogut destacar la seva vàlua d'entremig de la dels seus col·legues. Aquest inexplicable oblit fa que en la més gran manifestació arquitectònica dels nostres temps es trobi a faltar l'aportació d'un dels arquitectes més sensibles del món: Mallet-Stevens.

CL. DIAZ

Arquit. Mallet-Stevens. — Aspecte exterior.

Literatura

Ada Negri

HEUS ACÍ una ànima qui posseeix, en un grau superlatiu, les qualitats millors que pot envejar tot escriptor: una gran fantasia al servei d'un cor pregonament humà, una sensibilitat de fibres delicadíssimes, controlada per una intel·ligència ampla, clara i segura.

En les obres d'Ada Negri trobem diluïda l'essència més pura de la dolor, esdevinguda joia, en una genial

superació de l'escòria quotidiana. Nosaltres, que no sabem destriar, en llur més íntima motivació emocional, la literatura de la música, llegint Ada Negri creiem sentir Beethoven. Es un indefugible parallelisme que hem vist constatat en la majoria dels llibres de l'escriptora que comentem, sobretot en aquells en què la dolor neix de la topada amb les realitats més crues de la vida.

«Ada Negri—ha dit Stanis Ruinas—è il genio poetico reminile più profondo, armonioso e originale che abbia espresso la nostra stirpe feconda e creativa del Cinquecento ad oggi». Exactíssim. I escriu sempre amb tal vehemència, que aquesta és talment una flama que arroenta tota la seva obra. Les més nobles sensacions d'una ànima femenina hi vibren: els versos són càlids tothora d'autèntica passió, nus de sentimentalismes eixorcs; la prosa segueix de cap a cap un ritme trepidant, vigorós, qui respira a grans alenades, exultant de salut. Ni una sola pàgina decau.

D'origen humil (nada a Ladi, l'any 1870, de pares obrers), Ada Negri estén ben aviat les ales del seu esperit i es fa albiradora arreu d'Itàlia. Si d'antuvi la seva producció poètica s'enduu l'entusiasme de molts cors, després les seves proses travessen les fronteres i la consagren com un dels millors temperaments literaris d'Europa.

A despit d'haver-se format en l'escola del sofriment, la ruta espiritual d'Ada Negri mai no es decanta cap a la negació inútil; té un sentit massa vital del món per naufragar-hi: per això, damunt la línia difícil que separa el somni de la realitat, els seus personatges caminen sense caigudes irremeiables; tendres o vigorosos, no són mai falsos. Són, simplement, criatures humanes; llur visió és sempre equidistant de la fantasia arbitrària i del realisme estrident. És una visió equilibrada, d'una meravellosa justesa; per encertar-la, cal tenir la formidable intuïció d'una Ada Negri.

Aquesta primera figura de les lletres italianes—gairebé tan popular com la de D'Annunzio—és poc coneguda a Catalunya. I això que, d'ésser traduïda, estem segurs que tindria una fervorosa rebuda. El poc que hom en coneix en català ho devem a Alfons Maseras, el qual traduí, temps enrera, per al *D'aci i d'allà* un conte finíssim de melangia amorosa, «En la boira», i, suara, a *La Nova Revista*, hi ha publicat una magnífica traducció de la novel·leta «El diner», una de les més impressionants d'Ada Negri. Cal confiar que no es farà esperar gaire—ara que hi ha febre de biblioteques—una versió més extensa de les seves obres.

El mateix Alfons Maseras—molt estimat amic nostre—ha tingut la gentilesa de traduir, per a **joia**, «L'espill», que els nostres lectors podran assaborir tot seguit. En aquesta narració s'acusen amb extraordinari relleu les més valuoses característiques literàries de l'autora d'«Il libro di Mara».

Tomàs ROIG I LLOP

L'espill

VENIA de Bolvedro i me n'anava cap a Tremezzo. Era al capvespre d'un dia de març. Havia trobat moltes de violetes, fosques entre l'herba, les quals m'havien dit amb llur jove perfum:—Sí, doncs, sí; som a la primavera.—No n'havia collit ni una tan sols, perquè collir flors em puny el cor: em sembla matar-les. Però era com si les premés totes amb els dits, amanyagant-ne els pètals tendres i amarant-me de llur aroma fins per la pell.

Des de «vil·la Solà» fins a les primeres cases de Tremezzo, una filera d'oliveres es retallava sota el cel, així com una corrua d'infants que es donen la mà i canten una cançó, lleugera, de gràcies al Senyor.

Vaig davallar a la riba. En arribar a una dàrsena, flanquejada per dos xiprés bessons, més drets i compactes que dues columnes de bronze, se m'oferí als ulls la conca del llac fins a Menaggio; i, nitidament reflectides en el llac, amb els verds jardins i les casetes blanques de la costa, vaig veure, entre les muntanyes menors, les dues Grigne, plenes d'arrugues i de dents, d'un color de rosa puixant, aureolades d'uns núvols encesos com llànties. No hi havia, en l'aigua, ni una esquerdia; la immobilitat i la transparència eren tals, que l'espill era perfecte. En el prodigi de la llum, entre l'aire i l'aigua no hi havia diferència. Els dos paisatges que es tocaven a la base eren idèntics; no es sabia quin dels dos era el reflex de l'altre, no es sabia quin era el veritable.

Vaig creure que el temps romandria suspès així, per un misteriós perdó de Déu, i que aquell esplendor no havia d'apagar-se mai.

Els minuts, però, s'escolaven. En el sensible cristall del llac i del cel, les dues Grigne havien de tornar-se molt aviat color de violeta, per prendre tot seguit tints cendrosos i esvair-se, per fi. Però la il·lusió m'era molt més cara que la realitat.

Sola com em trobava, lluny dels meus—sola com pot ser-ho una dona quan no vol viure d'un record massa dolç i menysprea d'aferrar-se a una esperança qualsevol—sentia que en tenia prou amb el fet d'existir i de contemplar aquella meravella.

En aquell moment, l'ànima meua, aliena a la dolor i al desig, es reflectia en l'espill de la vida—això és, en Déu—amb la mateixa immòbil nitidesa que les muntanyes en el llac.

Ada NEGRI. - A. MASERAS, trad.

BIBLIOGRAFIA. — *Obres llires*: Fatalità — Tempeste — Maternità — Dal profondo — Esilio — Il libro di Mara — I canti dell'Isola. *Novella*: Stella Mattutina. — *Volums de Contes*: Le Solitarie — Finestre Alte. — *Protes*: Orazioni — Le Strade — Scala Bianca.

Retrat

Pintura del Greco

141

Jesús retornant la vista a un orb.

(Pintura del Greco al Museu de Dresde.)

El Greco

Creta

PER la traducció del manuscrit de Mont Athos, hom veu com la tècnica i el colorit de l'obra del Greco no és altra cosa que la fidel continuïtat de la tradició en la pintura cretenca. El blanc, el negre, l'ocre i el vermelló, recomanats en aquest curiós formulari, els trobem en la paleta del retrat del pintor, existent a Sevilla. El procediment és exacte a l'indicat en el manuscrit: dibuixar i modelar amb negre, sense pastar amb altres colors sinó per retocs, deixant els tons distints i desunits. Aquesta manera regional de pintar, encara després de la influència rebuda per la pintura veneciana i romana, demostra incontestablement que el Greco sortí ja format de la seva pàtria vers la ciutat veneta, dominadora aleshores de l'illa natal del Greco.

Venècia i Roma

El ric colorit i l'exuberant composició de l'escola veneciana, és indubtable que influenciaren en gran manera el jove candiotà, a l'extrem que ell mateix es presentà al seu compatriota Clovio com a deixeble del Tizià. De com pogué copsar, en les seves obres d'aquesta època, la tècnica, o millor, l'esperit de la pintura veneciana, n'és raó el fet que algunes de les seves obres han estat atribuïdes per experts i professionals, fins abans del seu descobriment, al Tizià, al Veronès, al Bassano o a d'altres venecians.

De la seva estada a Roma i de l'estudi dels mestres de la seva escola, podrien ésser mostra obres com «L'expulsió dels mercaders del Temple», existent a Londres, en la qual pintura podem observar, entre els retrats del Tizià, del Clovio i el seu, l'efigie de Miquel Angel, tribut d'admiració al mestre romà. Així mateix, estudià molt el Correggio, del qual va ésser fortament influenciat en algunes obres.

Toledo

Per l'encàrrec del retaule de Sant Domènec el Vell, passà el Greco d'Itàlia a la ciutat imperial del Tajo. Potser l'artista hi trobà l'ambient a propòsit per desenvolupar el seu ideari estètic, i, lluny d'influències dels mestres indiscutibles, el Greco senti renéixer la seva personalitat. El pintor cretenc trobà en la seva nova pàtria d'adopció sentiments semblants als seus. La sensualitat, i potser el teatralisme de la pintura italiana, fou oblidada per donar pas a un idealisme racial profundament misteriós i torturat.

Com ell mateix confessa, la desproporció de les seves figures religioses no és altra cosa que una concepció filosòfica que ell té dels cossos celestials, i és molt curiós el fet que, en els retrats, el Greco es conserva sempre un realista sense deformacions de cap mena, fet que desfà l'absurda teoria d'una possible malaltia òptica.

L'obra seva, considerada sens dubte com a genuïnament hispànica, fou cabdal en la nostra història artística, car, si bé ja en el seu temps era combatut i fins desconsiderat per uns, fou per alres reconegut com un pintor sublim, i és remarcable que fossin els seus millors amics i defensors gent de lletres de caire tan innovador com Palavicino i Góngora. No és secret de ningú que el mateix Velázquez fou en principi deixeble del Greco, o almenys aconsellat per ell, com afirma Palomino.

La seva obra pictòrica avui és coneguda i valorada; no així les seves obres escultòriques, desaparegudes o poc estudiades, car sabem, per notes existents, que el Greco fou mestre també en aquest art, fins a l'extrem d'inspirar a Góngora: *«Que dió espíritu al leño, vida al lino»*.

Epoques d'incultura i manca de comprensió pogueren fer oblidar l'obra de tan meravellós artista. Sortosament avui i, en gran part, gràcies a artistes catalans com Fortuny i Russinyol, i a escriptors com Santpere i Miquel, el Greco és valorat arreu, i, encara que potser un xic ingènuament, l'estàtua erigida al pintor cretenc a la vila de Sitges perpetua l'admiració dels catalans al Greco.

Anton BESCÓS

Greco. — Amor sagrada i Amor profana.

Col·lecció «Zuloaga».

Ens plau

Casella, D'Annunzio i Malipiero.

« moderna italiana

... Que la música italiana passa un període interessantíssim. «Hi ha en l'ambient un perfum de renovació que pot definir-se així: alliberament del jou de l'òpera italiana del segle XIX.» ha escrit Malipiero. En realitat, els músics italians no s'han després totalment d'aquesta influència, però volent defugir-la s'han abocat amb entusiasme al ric tresor musical italià dels segles anteriors, disposats a seguir-ne la bella tradició amb esperit modern i amb els nous mitjans d'expressió tan enriquits i subtilitzats. És interessant d'observar que només han deixat rastre en la música moderna italiana les influències formals o tècniques; l'orientalisme, les danses negres, el cromatisme, han arrelat més o menys en la música francesa, però no en la italiana, ben sensible, en canvi, a l'impressionisme.

No són les genialitats d'un artista extraordinari que donen idea del ressorgiment musical italià, sinó el conjunt; el valor dels músics que han emprès la reacció, la qualitat dels joves i la diversitat de matisos de les seves obres. La música de Malipiero, Pizzetti, Casella, Alfano, Respighi, De Rieti, Labrocca i Castelnuovo, és profundament italiana d'esperit i de forma, però té prou ampla volada i substància per interessar universalment.

J. H.

El giravolt de maig

... El nou esqueix que J. Carner i E. Toldrà han plantat a l'akvèol del nostre teatre líric, el qual, resclosit massa temps ha, s'entumia amb bavors de càmfora. Aci, on cadascú malda per fer-se una personalitat isoladament, no se'ns fa difícil comprendre aquesta dissociació entre poetes i músics. Tal vegada, la temença que senten els primers de veure llur obra patludir a l'abassegament del músic, i la por d'aquest de veure morfondre la seva creació a l'ombra d'una poesia massa viva, fan que cadascú s'entesti a perdre's pel seu lirany.

D'ara en avant, un bell exemple a seguir: Carner i Toldrà, la mà en la mà, nexa de l'amistat, enjoiellant-nos amb el més graciós dels nostres giravolts primaveralment lírics.

X. B.

Alfred Casella

... La recent audició d'una de les darreres obres d'aquest músic a través de la magnífica interpretació de Pau Casals. Casella és piemontès, «italianament pur i solitari» diu Gabriel D'Annunzio. La Sonata de violoncel, italianíssima, no té la consistència estructural d'altres obres seves, però entremig de la seva trama irregular sobresurten bellíssims fragments d'intensa musicalitat. Però Casella és sobretot un constructor. En el Concerto per a quartet de corda, la Partita per a piano i orquestra i el Concerto Romano—sòlides obres de gran dinamisme i rica i nílida polifonia—aconsegueix la màxima plenitud l'estil barroc d'aquest músic tan interessant.

J. H.

Alfred Casella, autocaricatura.

d'assenyalar...

pe-
la se-
sensu-

Vicents Mulet

... Que a les Gal·lades, Laletanes, ha donat una mostra d'austera serenitat el pintor valencià Vicents Mulet, exposant un gros nombre d'exquísides teles.

Contra el colorisme exagerat característic de molts pintors de l'escola valenciana actual, oposa unes dolces tonalitats del més mesurat bon gust; contra l'impressionisme — encara dominant al seu país — una metilada tècnica del dibuix i del color.

A les seves teles no hi ha llums enlluernadores ni contorns esborrats per la reverberació del sol meridional. Hi ha mesura, serenitat; és a dir: classicisme. Si aquest jove artista s'hagués dedicat a pintar retrats, és ben segur que els seus quadros tindrien la dolçor inefablement serena de la Gioconda...

Vicents Mulet és una de les millors realitats de la pintura valenciana actual, i — tant per la seva vàlua artística com pel seu valencianisme — no sabem estar-nos de considerar-lo íntegrament nostre.

A. P.

J. Rossini Vallmajor

... L'esforç apassionat i silenciós d'aquells que, al marge de tota estridència, comparteixen amb el treball de cada dia, la realització artística. Ells s'han manifestat suara en una modesta exposició que, amb motiu del XXVe aniversari de la seva fundació, ha obert l'Ateneu Enciclopèdic Popular. Aquesta exposició ens ha estat reveladora d'un veritable sentiment de l'art, ple de sinceritat i absent de tota perniciosa cobejança.

Són dignes de remarca les pintures exposades per A. Bescós i Josep Picó, i els dibuixos d'A. Cardunets i O. Tubau.

Cal, però, que tinguem present d'una manera especial el nom de J. Rossini Vallmajor, en la seva doble manifestació artística de forjador de ferro i d'argenter. Un magnífic canelobre de sis braços ens mostra la forta envergadura del primer al costat d'un anell realitzat amb pulcritud i delicadesa. Diríem de J. Rossini Vallmajor, que és un antic artesà, mestre en l'art del metall, al qual infon una ànima plena de vida.

P. M.

Mary Myram

... La gràcia de tots els artistes del Théâtre Mogador, de París, de passada per Barcelona.

Estol gentil i llunyà, ¿no tornarem a veure els teus somriures?

L'enyorament refà el somni, el record sublim de Mary Myram.

S. S.-J.

Els grans Hotels de la Cinquena Avinguda.
D'esquerra a dreta: Sherry Netherland, Ritz tower (il·luminat), Savoy Plaza, Hotel Plaza.

Nova-York, a la nit

CAP ciutat no es transfigura i s'embelleix, en arribar la nit, com la gran metrópolis americana. En havent sopat, ens plau de vagar — aquest mot és compromès, car a Nova-York no hi ha qui pugui admetre una semblant cosa —, diríem millor, per emprar un mot del país, «window shopping» —, ens plau deambular per la cinquena avinguda, quan, tancada la venda als establiments, davant els aparadors il·luminats, podem tranquil·lament i sense perill permetre'ns la il·lusió de comprar al nostre gust i fer una quantitat fantàsica d'adquisicions.

Tot és vessant de llum. Imaginem-nos un vespre d'entrada d'hivern, quan ja el fred és viu, però el cel, d'un negre avellutat, és puntejat d'estels. Encara no hi ha neu i les aceres són llises, sense aquella humitat grumolosa.

Al fons dels gruixuts abrics, gairebé tindriem calor. Els ulls parpellegen, agullonats de reflexos, i ens fan mal les orelles de la continua vibració dels timpans.

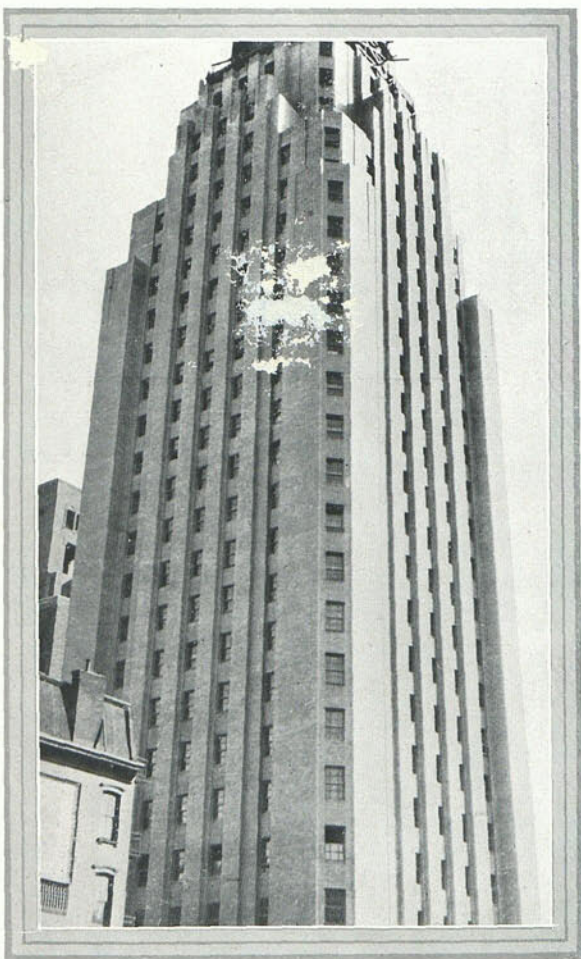
La cinquena avinguda pren un aire de festa; hom reconeix els noms més famosos a Londres i a París: «Cartier» «Duveen», «Les Wagons-Lits»; damunt nostre les cases enormes s'enlairen com espadats blancs el cim dels quals es perdés dins la nit.

Als encreuaments urbans els aparells de policia automàtics encenen i apaguen llurs senyals vermells o verds, segons els quals hom pot passar o esperar, car els que van a peu no poden disposar a llur caprici del temps reglamentat per a la circulació del tràfec.

Ens dirigim a una plaça vers l'indret de «Central Park», i de sobte ens trobem sota els grans hotels «Plaza», el «Savoy Plaza» i el «Sherry». L'aspecte és imposant, totes les finestres il·luminades, les alçades enormes, els reflexos.

General Motors Building
Broadway i carrer 57.

Casa a la Segona Avinguda.

La resplendor d'un edifici i llumina l'altre d'un color pàl·lid i difús, rosa, verd. Es verament fantàstic. L'hotel «Plaza» és de construcció clàssica, qui no el coneix? És el bon hotel, sempre majestuós i discret. El «Savoy» és més nou, sucursal del «Plaza», hotel de residència familiar, hom hi lloga un pis i és com si fos a casa seva, allotjat particularment, amb el servei de l'hotel a part per a cadascú. El «Sherry», igualment nou de l'any passat, és també un hotel residencial. «Hi fareu vida de rei. Acabat el sojorn, no us caldrà altra despesa i la vostra llar de Nova-York restarà sempre a punt... fins a la nova estada. El pis vint-i-dos és particularment enveja-ble, car una terrassa el volta i àdhuc hi podeu fer un jardí... Quina serà la família sortosa? Damunt el bruit de la urbs, dominant la millor avinguda del... món, en el lloc més selecte... i el «Central Park», com un jardí vostre, als vostres peus.» Així vénen redactats els anuncis en les grans revistes, però passen els mesos sense que aquesta família feliç hagi donat senyals de vida, car, a més de feliç, li caldria segurament ésser ben opulenta.

No entrem al «Central Park», fa massa fred i el llac que hi ha a l'angle extrem deu ésser gelat, i, en lloc del bell reflectiment tremolós dels gratacels en l'aigua, trobaríem una munió de xicots i noies emmotllats sota els jerseis de llana, les cares roses, les mitges gruixudes, fent un soroll del diable, entrecreuant-se com insectes sobre un bassol d'estiu.

Anem, millor, a contemplar el «General Motor Building», entre «Broadway» i la via cinquanta-set. Es formidable. Un bloc enorme, amb milers de finestres, tallat segons plans, irregularment, i, de dalt a baix, ratllat de pilars que en refermen l'estructura i n'augmenten, òpticament, l'alçada.

A la claror espectral que fan les llums al mercuri d'un gran anunci lluminós, situat a l'edifici del davant, hom s'imagina un immens «iceberg», color verd pàl·lid, retallat sobre el cel fosc.

Aturem-nos, escoltem!... És la gran remor que fan els trens en passar sobre la sisena avinguda, el soroll sord dels «metros» que amb llurs trepidacions semblen talment arrencar el paviment dels carrers... Més enllà, res més, el carrer és obscur i desert. Tot això té quelcom de dantesc... Nosaltres, pobres pigmeus negres, morts de fred, arran d'aquesta enorme massa!...

Però, seguim Broadway. Ací encara la via és deserta i negra, però al lluny es transforma en un devesall de llum com en un conte meravellós de fades... Són els teatres i els cinemes del «Times Square». Tota explicació resulta minsa. Anuncis, senyals, projeccions, fars, més clar que en ple dia...

Una gran multitud compacta, cal agafar-se del braç amb l'amic per no perdre's, tothom mirant en l'aire emba-docats... i, no obstant, cada dia veiem el mateix... Però, a l'entorn dels grans edificis, dansa el vent gelat, i tot és endut per un remolí, diaris sencers hi fan la sardana a l'alçada del pis dotzè o quinzè.

La gent és ben americana... Homes grans vestits de tons clars, colors cridaners que no gosàriem portar a Europa.

Dones de totes les races, de totes les classes socials, molt ben vestides la majoria, una mica excèntriques dins llurs pells. Hi ha en elles quelcom d'inexplicable que les fa aparèixer inconfusiblement americanes.

Ara passa una parella, vell estil, les cares roses, ulls d'infant; van de bracet, mirant en l'aire els edificis lluminosos; semblen somniar en llur passat, en llur coneixença, potser en el país de la Nevada. Ell era «cowboy» —aleshores encara n'hi havia —; ella, filla adoptiva del «ranchero» vidu... tal com veiem en els films.

Un cixam de «boys and girls» sortint dels teatres burlescos (hom anomena així els que exhibeixen revistes). Ells, assemblant-se a Harold Lloyd; elles, a... estil Nazimova.

Són jueus, s'endevina per llur silueta, pel gust dels colors vermells en el vestit de les dones, els capells menuts enretirats endarrera, els manyocs de cabell sobre la cara, tots duen ulleres.

Passa una dona, tan alta que domina la multitud, tan magra que el seu vestit sembla penjar de l'espatlla com d'un penja-robes, duu una gabardina gairebé d'home, és el tipus anomenat «nòrdic» (hom anomena així les races esclaves i escandinaves), pell de color indefinit, ulls marcits, cabells de palla seca i polsosa... va amb altra gent que no havíem remarcat per ésser de mida normal.

Multitud grisa i trista, sense exaltació, sense joia, omplint la gran lluminària.

Tornem a casa amb els amics — els interiors són tan confortables, tan tebis, i a fora fa tant de fred!...

Sales a la francesa, els mateixos mobles de París... i, no obstant, ací, prenen un aspecte distint. No sabem per què ens sentim lluny d'Europa.

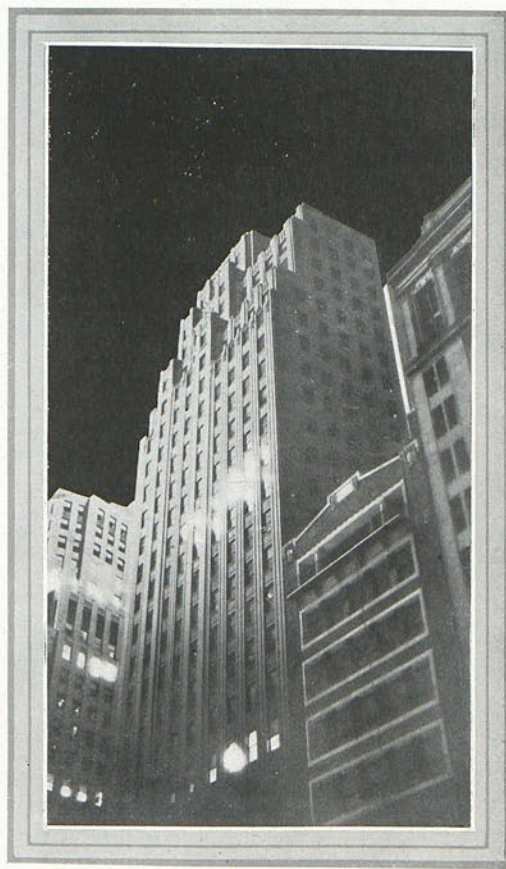
Dels tres amics que som sols n'hi ha un de casat. Ell, només, ha pogut aclimatar-se al país. És casat amb una americana, una d'aquestes dametes adorables que, a més d'ésser distingida i bella, té totes les qualitats d'una dona: sap portar la casa pràcticament, senzillament i econòmicament. I això és tan rar entremig dels milers de noies-bibelots de Nova-York!... Cal dir, però, que aquesta és només americana d'origen. Ha viscut i ha estat educada a Europa. Ell, al revés, és més americà de gust, d'idees i d'aspecte que ella.

Són un excellent parell d'artistes i llur «interior» pot servir d'exemple de «home» americà de la millor qualitat.

Des de l'entrada, hom hi respira un ambient amable i de bon gust. Hi ha la quantitat justa de mobles antics, sense un objecte sobrer.

Al saló, les parets són ivorines; els cadirals segle XVIII, coberts de vellut verd pàl·lid; gerros xinesos convertits en llànties. La pell de pantera davant l'otomana amb coixins groc fosc i verds. Les cortines blanques pengen, llises, sota els cortinatges blau verd sostinguts per lambrequins simplificats. Un paravent d'or mat amagant els aparells de ràdio i el telèfon. Tauletes baixes, frivoltats de Xina «Ming», i, sobre el mur, magnífiques laques «Coromandel», sota franges blau verd.

I, dins la xemeneia, un foc de llenya... oh luxe!

Un fregacels il·luminat.

Hotels de la Cinquena Avinguda.
Savoy Plaza, Sherry Netherland, Ritz tower.

A Nova-York, país dels radiadors sempre en funció, un foc de llenya no serveix sinó per fer bonic. Tenir una xemeneia de debò és el major dels luxes.

Animats per l'escalforeta i davant un te fumejant, parlem dels darrers esdeveniments, i estem contents, tractant-se d'amics íntims, de no haver d'absorbir «cock-tails» i tota mena d'alcohols suspectes que us ofereixen, sense interrupció, quan aneu de visita.

L'un dels amics ha fet la decoració del «yacht» dels Cad... Ara ja està acabat, ha estat un treball fort. El «yacht» té trenta-cinc cambres d'amic, grans com habitacions normals. És un palau flotant, gros com un transatlàntic. Avui mateix ha salpat vers Palm Beak a veure el seu propietari. A l'entrada del port, ha estat a punt de topar un vaixell carregat de dinamita.

L'altre amic és periodista. Ha dirigit, durant alguns anys, un gran rotatiu parisenc. Viu ací, per donar conferències en francès en les nombroses «Alliances Françaises» de les ciutats americanes.

Quant a mi, treballo en els afers de publicitat artística, i estic més en contacte amb l'Amèrica de debò que ells mateixos. Cadascun veiem les coses diferentment, però hi ha quelcom que ens uneix: riem conjuntament i admirem l'aspecte pràctic de la vida que l'Amèrica ha sabut resoldre meravellosament, el confort il·limitat a

l'abast de tothom, l'exactitud, la precisió, en els altres, que ens fa sofrir, sovint, dels nostres antics costums europeus.

Tot seguit, passem a la cuina (Kichenette), car l'amable parella ens vol mostrar la nova geladora elèctrica que acaben d'adquirir. Ens fa l'efecte d'una cabina d'operacions en una clínica de luxe. Tot és blanc, esmaltat. Gairebé sense moure's, hom troba el que vol, i això és ben convenient en un país on quasi ningú no es val del servei, car les negresses que fan la neteja quotidiana arriben al matí vestides amb pells i sedes, es posen els guants de goma, un davantal blanc i un casquet especial, i no volen saber res més, el seu treball aconpleert.

Sobre els prestatges, una quantitat enorme de llaunes, conserves, fiambres.

A Nova-York ningú no es preocupa de cuinar; tot es troba embotit dintre de capses a punt de menjar: és més ràpid i senzill, però val a dir que tot té el mateix gust, i els aliments, encara que siguin bons, ens donen la sensació de coses artificials, molt desagradable.

La conversa esdevé ja més monòtona, i comencem de sentir-nos lassos i potser una mica enyorosos de nosaltres mateixos.

Volem reaccionar contra tant de maquinisme; altrament, els moments d'intimitat a Nova-York són raríssims, i de seguida veiem la vulgaritat de cada dia que ens persegueix, l'admiració que hem de fingir per les coses que ens fan menys gràcia, o bé riure de coses sense solta, o fer el posat seriós davant de coses d'un còmic pujat. El contacte amb una mentalitat tan diferent de la nostra se'ns fa violent... però, no hi ha més remei, a Nova-York cal posar-se al to de la gent. Hom no pot diferir dels altres: heus ací el que fa la força d'aquest país, la seva cohesió i la seva disciplina.

Pensem en una frase de Gambetta: «Se soumettre ou se démettre.» No hi ha altra solució.

El comiat: Bona nit! Adéu-siau!... I tornem a casa, és a dir, a l'hotel... I, dins el «metro», pensem en l'espectacle de Manhattan que hem vist avui, cap al tard, des de Brooklyn. Manhattan, una muntanya artificial de gratacels retallant-se sota un cel rosa... llunyans, titànics, enormes, damunt aquesta illa dura de granit i plana com el palmell de la mà, arran de l'«East Rivier». Ciutat gairebé fantàstica, on res no és real o tot ho és massa, car hom se sent aixafat per aquesta grandesa tan materialitzada.

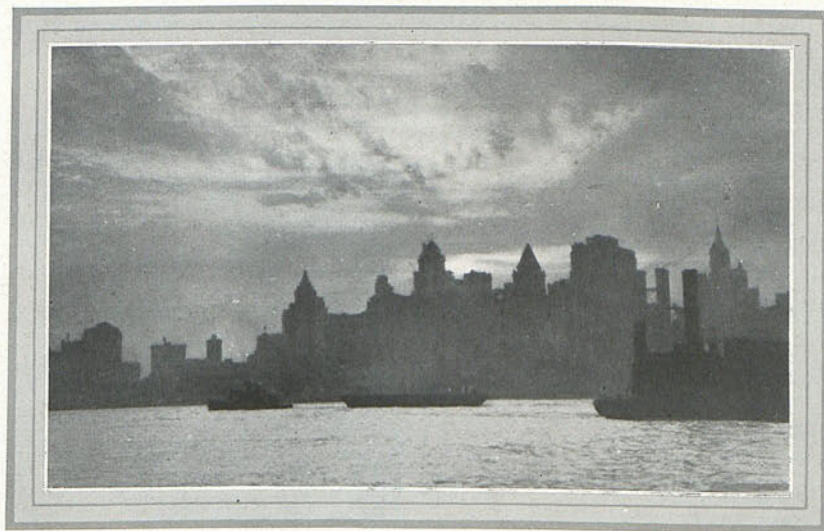
Però, a la nit, la gran metròpolis es transfigura, es torna bella, simple, d'una humanitat suprema.

Per un espectacle com el que hem intentat descriure, val la pena de travessar l'oceà.

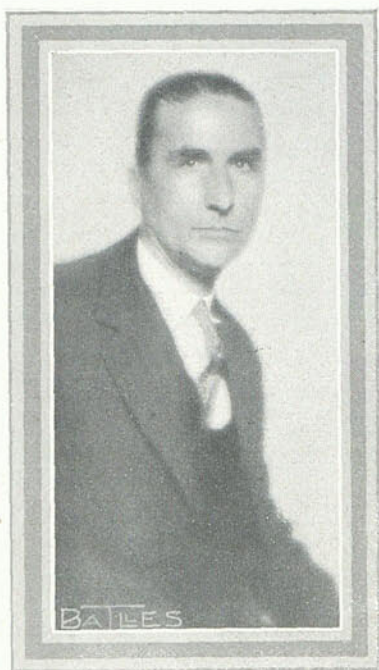
James B. WILKINSON

R. de C., trad.

Clixés J. B. WILKINSON

Manhattan vista des de Brooklyn.

Escultura

Ramon Llisas

ERA l'escultor Llimona, si no ens falla la memòria, qui un dia ponderava l'art dels obscurs obrers escultors que en els tallers dels mestres domen la pedra rebel i li donen la forma i la vida que el patró els ha mostrat amb el fang amable. ¡Quants artistes—deia—, quants excel·lents artistes ignorats hi ha entre ells!

Heu-vos ací gairebé el cas de l'escultor Ramon Llisas. De l'escultor, diem? Del mestre Ramon Llisas!

En fer la seva presentació, En Feliu Elies, en el segon volum de «L'escultura catalana moderna», diu del nostre artista que «la seva modestia ha contribuït a demorar l'hora del seu triomf».

No fa gaire, En Llisas ens portà unes fotografies de les seves darreres obres. Les agafà al matí en sortir del seu taller i se les emportà a les obres de l'Exposició de Montjuïc, on treballa, amb la intenció de venir a mostrar-nos-les al vespre en havent plegat. Uns companys seus de treball veieren les reproduccions esmentades i el comentari fou unànime: «Vós feu això i treballeu ací?»

I és que, vertaderament, davant només la fotografia de les obres d'aquest artista, hom veu ben clarament que es tracta de la producció d'un gran mestre. Prou se n'ha adonat el pintor Joaquim Mir, el qual li ha encarregat, per a decorar una placeta dels seus jardins de Vilanova, una obra la fotografia de la qual donem joiosament en aquestes planes, amb la qual les honorem avui. Són un testimoni eloqüent de la vàlua d'aquest noble escultor, gairebé ignorat, no sols dels nostres «connaisseurs» i dels nostres colleccionistes, sinó fins dels seus propis companys de professió.

Guineu per a decorar el jardí de la casa-estudi del pintor Mir.

D'aquestes fotografies només, ja se'n desprèn que En Ramon Llisas és un extraordinari cas de l'escultor complet. Vegeu, si no, la meravella d'aquest capet de marbre, retrat del seu nebot Jaume Llisas i Bellfort, que ell mateix ha tret de punts; vegeu el deliciós retrat de la senyoreta M. C., l'espirtualitat graciosa del qual no trobareu massa allunyada d'aquella mademoiselle Eva Farfax del vell Rodin, i vegeu, encara, el bust de bronze del senyor J. R., amarat d'aquella serenor augusta dels patricis romans.

Però totes aquestes són obres dels darrers temps d'En Ramon Llisas; tanmateix aquell cap del violinista Costa, gairebé no vist per ningú i tan conegut de tothom per fotografies, i del qual deia el mateix

violinista que «en ell veia una profunditat tal que hi trobava retratada tota la seva àni-

ma»; aquella obra, executada ja fa vuit o deu anys, per si sola ja és més que suficient per a obrir de bat a bat les portes de la immortalitat al seu autor.

Davant de totes elles, però, hom recorda, sense voler, allò que Anatole France deia de l'autor del «Pensador»: «Figures, bustos, grups, tots els éssers per ell creats viuen i palpiten.»

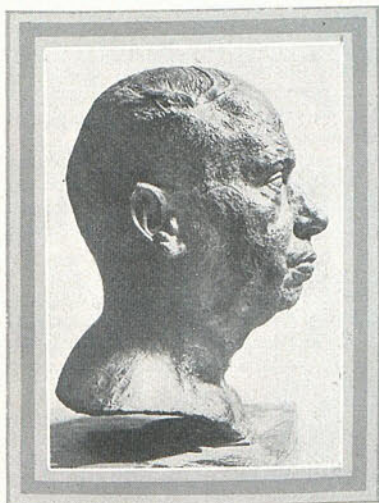
Nosaltres estem convençuts que, com afirma Feliu Elies en

l'obra més amunt esmentada, «encara que el triomf de Ramon Llisas no s'hagi produït sorollosament, hom pot assegurar que l'esdevenidor és seu».

Joan GOLS

Retrat del nen Jaume Llisas i Bellfort (marbre).

Retrat de J. R. (bronze).

Retrat de la senyoreta M. C. (guix).

Llibres, Exposicions, Revistes...

Aquesta secció, que avui inaugurarem, ve destinada a establir un contacte de «Joia» amb el públic divers interessat en la vida artística en les seves diferents manifestacions (pintura, literatura, música, etc.). Prequem a totes les Revistes, Edicions d'Art, Sales d'Exposicions, de Música, Editorials i Redaccions que rebïn la visita de «Joia», que tinguin la gentilesa de correspondre amb llurs publicacions, programes, informacions i cròniques, per nodrir l'interès d'aquesta secció, a fi d'escanviar una mútua i amistosa convivència.

Els diàlegs en la novel·la

«Les faux monnayeurs»

André Gide, en la seva obra «*Les faux monnayeurs*» (roman, nouvelle revue française), fa, per boca d'un dels principals personatges del seu llibre, unes consideracions sobre la novel·la, en les quals el gran escriptor sembla denunciar les formes artificioses imperants que converteixen els fets diversos de la realitat estricta en fils conductors d'idees i sentiments generals.

André Gide

No fa gaire, llegíem, comentades per Rovira i Virgili, unes notes d'André Maurois, ja més directament al·lusives al diàleg en la novel·la. Aquest autor, no sembla pas enemic de l'artifici del diàleg per tal de fer jugar dues idees divergents, però n'exposa, molt irònicament, els inconvenients des del punt de vista pràctic. El lector, ve a dir, no es deixa convèncer massa per les raons de cap dels personatges, car hi veu, tot seguit, darrera d'ells, l'autor estirant o afuixant els ressorts per tal de fer guanyar el seu partidari. No són aquestes paraules, naturalment, les de l'autor al·ludit. Al nostre entendre, la valor del diàleg en la novel·la cal cercar-la,

precisament, en la imparcialitat de l'autor, i en aquest cas no deixa d'ésser un procediment naturalista antiquat, com la descripció d'un paisatge, la còpia d'un model, o la imitació d'un estil (tan usat pels superrealistes).

L'excessiva llibertat de la novel·la, l'ha duta, com molt justament remarca André Gide, a un servilisme exagerat materialista. De tots els gèneres literaris, és, certament, la novel·la, el més aferrat a les coses tangibles i palpables. I aquesta és potser la seva raó d'existir. Però, al costat d'aquest gènere, que no voldríem destruir, és possible d'imaginar l'eclosió d'una nova modalitat literària, d'idealitat pura, situada entre el discurs i la música, on la vibració de les paraules faci el joc de l'esperit (tal ens sembla, per exemple, l'obra «*Eupalinos*» de Paul Valéry).

No voldríem, sistemàticament, banir el diàleg d'un gènere semblant de literatura (recordem amb plaer un llibre del filòsof-artista Torres-Garcia), sinó ennoblir-lo i purificar-lo de les enutjoses repeticions de pronoms i verbs (digué, deia, ell, ella, responia, aquell, etc.) per a ús del lector.

Així, llevat al diàleg tota deixalla naturalista, desapareixien els inconvenients que hi veuen els autors esmentats, la qual cosa no ha sabut o no ha volgut fer, totalment, malgrat les seves ideologies, el gran escriptor André Gide, sotmès encara a la tradició de la novel·la descriptiva, en la seva obra «*Les faux monnayeurs*».

«Els fills»

de Millàs-Raurell

Després de «*La Llotja*», «*Els Fills*» de Millàs-Raurell, consolida la tècnica teatral d'aquest autor. El motiu psicològic de l'obra es manté vivent i obsessionant tant en l'una com en l'altra. En «*La Llotja*», però, hi ha més fermesa i més veritat en el dibuix del personatge central. Hom diria que Millàs-Raurell ha volgut calcar l'un de l'altre, però que, a través dels calcs, ha perdut una mica la intensitat original.

Es interessantíssima l'aportació de Millàs-Raurell a l'escena catalana.

Nosaltres creiem que el seu mestre, Pirandello, al qual segueix en el seu aspecte més realista, és un bon començament en l'obra del jove dramaturg, i no podem dubtar de l'eficàcia de l'ensenyament exercit sobre el deixeble, la qual cosa ens fa esperar veure'l desistir-se completament de tota tutela, amb la vida pròpia i fogosa que li coneixem.

“La Gaceta del Sur”

Havem rebut el número de setembre de «La Gaceta del Sur» (crítica, arte, letras), que apareix a la ciutat de Rosario (Argentina), profusament il·lustrada per Menze, Ciacelli, Cochet, Travascio.

Són unes belles fulles pamfletàries plenes d'agilitat juvenívola.

Dintre un cert to pessimista (ben lluny dels entusiasmes hispano-americanistes estil «Gaceta Literaria» de Madrid), els redactors d'aquesta revista treballen per dignificar l'ambient literari i artístic de casa seva, tot escoltant les veus de fora que no vinguin infectades de retòrica buida, o dels tòpics tradicionals per a ús d'elements consulars de segona categoria, o d'ambaixades proteccionistes dels intel·lectuals europeus més o menys interessats.

“Entre quatre murs”

de Solange Duvernion

Marcel Senac, éditeur à Paris. - Neirinch, imprimeur, Bruxelles

Una nova poetessa francesa, de vint-i-dos anys: Solange Duvernion.

Segons Josep Delteil, que li ha escrit un brevíssim pròleg, és l'esperança del segle.

Melancolia intensa, tal com escau a l'edat de l'autora. Recorda Paul Verlaine, al qual arriba a imitar en el seu cant a la pluja.

Solange Duvernion, dintre una exquisidesa femenina, no defuig les més atrevides arideses dels poemes maleïts.

La seva poesia, però, no passa d'ésser un aspecte, solament, de l'ànima completa que endevinem sota la fina sensibilitat d'aquesta dona. La pruija de la modernitat no li desfà l'harmonia «vieux style» amb què vesteix les seves oracions.

La voldríem, en les seves idees, més definida, i informada d'una mètrica menys vaga. Les nostres exigències són, potser, excessives tractant-se d'un llibre de poemes primicer. En les altres obres que ens anuncia (novella i teatre) tindrem segurament, l'avinentsa de satisfer la nostra curiositat per aquesta poetessa tan bellament dotada.

La conferència Dalí

Caldria separar del cas Dalí tot el que és anècdota superficial i cridanera del que és viu i essencial dintre l'artista.

El seu fàstic per l'art rutinari i popular el creiem sincer i lloable. Això no demostra altra cosa que una ideologia al servei de la pura estètica. Però rebutgem tot escarni, tot burla a les pròpies qualitats, que ell sap perfectament equivalents, ai las! a les dels millors grans artistes.

Es bo de debatre's, coratjosament, contra la fatal imperfecció dels homes, però no és el millor camí el de l'iconoclasta negatiu i estèril.

Una bona injecció d'humilitat faria de Salvador Dalí, resignat a artista genial, una bella figura del nostre santoral.

Joan Pérez-Jorba

Ha mort darrerament, a París, un poeta i un home de lletres meritíssim: Joan Pérez-Jorba. Després de lluitar ardidament a Barcelona, la metròpolis francesa, el fascinà de tal manera que ja no pogué desèixer-se dels vels finíssims que cobreixen la bella ciutat. Aquesta atracció fou, per Pérez-Jorba, la seva passió de tota la vida.

Voluptuós de plaers intel·lectuals, Pérez-Jorba descobria a cada moment noves sensacions a assaborir.

Pierre Albert-Birot, Pierre Reverdy, excel·lents poetes parisencs d'avantguarda, li lliuraven llurs secrets més recòndits.

Davant d'aquesta seducció viva que exercia en els seus nervis la vida parisenca, pallidien els seus entusiasmes parralistes.

Mai, però, no es deslligà completament de la vida del seu país, sinó que procurava, més o menys eficaçment, disminuir les distàncies.

A la col·lecció de «L'Avenç» va aportar un nodrit pròleg al volum de traduccions de Guanyavents, «Trasplantades». Era un panorama complet i concentrat de la poesia francesa a través de la seva sensibilitat crítica.

La publicació «L'instant», en català i en francès, iniciada per ell a París i represa a Barcelona en forma de revista per un agrupament de joves (editada per la casa Horta), demostra les seves excel·lents orientacions sobre l'intercanvi espiritual entre Catalunya i París.

Col·laborava, durant la guerra, en les revistes d'avantguarda «Nord-Sud» i «Sic» i havia exercit, amb èxit, el periodisme en el diari parisenc «Le Figaro».

Fou corresponçal durant llarg temps de «Las Noticias» i, més tard, de «La Publicitat».

Autoretrat de Joan Pérez-Jorba

Escrivia amb profusió cròniques d'art, i era amic i admirador dels artistes catalans i francesos de més qualitat.

Dels seus llibres de poemes, només el primer (Poemes, 1913) té barrejades, amb sentors parisenques, impressions directes del paisatge de Catalunya. Els altres, «Sang en rovell d'ou» i «Turmeil o el boc en flames», són més aviat productes d'una mescla de sensibilitats, molt curiosa.

Joan Pérez-Jorba, com a recompensa de la seva amor per les lletres haurà rebut durant la seva vida el ric present del goig estètic, que és, en realitat, la més positiva glòria enviable en aquest món.

R. de C.

Pompeu Fabra

L'època actual del nostre país, quedarà catalogada com una de les èpoques més profundes d'introspecció. L'energia que esmerçàvem marges enllà del nostre subsòl, ara concentrada en el seu radi, marcarà l'esplendor editorial que fàcilment constatem.

Una de les valors fàcilment copsables serà el de l'estructuració i la solidesa de l'idioma català, urbanitzat per Pompeu Fabra, al qual, a hores d'ara, es tributa un dels homenatges més intelligents d'aquests temps i al qual, encara que això faci somriure, ens plaurà correspondre en el nostre número vinent per tal de no avançar-nos als esdeveniments tenint en compte l'ordre cronològic d'aquesta revista.

La nostra esplendor editorial, però, ha trobat una equivalència subjectiva, un enrobustiment interior en un ordre literari estricte?

Caldria preguntar-nos si hom no es val de la reacció del nostre poble per abocar al mercat tots els fòtils qui, merescudament, jeien colgats a les golfes. Obres desempolsegades cuita-corrents, edicions definitivament revisades, produeixen aquesta visió disjuntiva del nostre moviment literari.

No demanariem pas aquesta cosa enorme i esbalaïdora que és un geni, però si que, a guisa de contrapès, fóra més conhortador veure la mediocritat literària actual acostar-se més al sentit horacià d'aquest adjectiu. Una revisió succinta dels darrers esdeveniments artístics justifica el que acabem d'exposar. Interroguem-nos sobre pintura: esmentariem el saló de tardor d'enguany? Sobre teatre: el retrocés considerable d'autors que havien estat una esperança? I on són les noves promocions poètiques i on els novel·listes que hom no gosa esclovellar tement descobrir una ascendència directa del París post-guerra?

Per retrobar-nos nosaltres mateixos ens hem vist quasi obligats a reintegrar totalment els nostres clàssics. Sospitariem que aquesta obra, més que satisfer un deure, satisfà una necessitat, una balma d'aridesa.

No estranyariem una difusió notable de les obres completes de Maragall i àdhuc de Guimerà si era intentada llur reedició. Les del primer, purificades idiomàticament i ordenades sota els millors auspicis, anunciades per a molt aviat, estem convençuts que, malgrat trobar-se incontestablement una mica desplaçades en el pla internacional de l'hora present, no veuran disminuir la seva importància dins el cercle actual de les nostres lletres, en el qual, sobretot a darrera hora, tothom s'atribueix una estètica llampant i vocifera contra la del veí i on ningú gosa desentumir-se i escalar d'un salt: els marges de la timidesa.

J. M. de Sagarra

Hi ha aforismes que tenen una valor filosòfica admirable. P. e. aquest tan popular i just: «Agafa nom i posa't a jeure.»

A cada nova temporada teatral el públic reduït que assisteix a les estrenes, sent un estremiment — d'angoixa? d'esperança? — quan veu anunciada una obra nova del poeta J. M. de Sagarra. Aquest estremiment és produït perquè tothom, qui més qui menys, ha mesurat les possibilitats escèniques que posseeix l'autor de «Chora». Aquest poeta no és prou hàbil per definir la seva personalitat. Us pren el dubte de si es troba o bé plaçat en una època de puixança o bé en un període de descens. Tothom espera el miracle de la seva voluntat, i el miracle no arriba.

Després de «Les llàgrimes de l'Angelina» el cor us diu que «El comte l'Arnau» podria ésser ben bé una fita. Després d'aquest poema, en el qual els versos imposen de bon principi el seu nombre fabulós... després; la vida sempre té giragonses màgiques i el nostre egoisme, més que pressentir la realitat, abelleix de bastir-se el més deliciós dels paradisos artificials.

X. B.

Suplements musicals de «joia»

Molt aviat començarem la publicació de suplements musicals. Seran publicades les obres de músics residents a Catalunya que tinguin prou interès musical (no pintoresc o local). Voldriem, sobretot, que posseïssin una substancial vibració de cosa actual i viva. Admetem, doncs, des de la impressió sonora sobre poesia lírica suficientment distanciada de la descripció, a la música pura i àdhuc la provatura del gènere d'algunes peces de Schönberg, si el valor de les troballes contraresta la fragilitat constructiva, sense més limitació de forma i tècnica que el bon gust i la màxima intensitat, simplicitat i depuració expressives. Per tal de precisar millor el nostre criteri, assenyalam com a perfectes obres mestres les belles realitzacions d'Strawinski, Satie, Auric, Poulenc, Milhaud, Malipiero, Bartok, Schönberg i d'altres, en forma de petites peces, danses i cançons.

Per desgràcia, a Catalunya, per malentesa preocupació folklorista suportem amb resignació una gran quantitat de música de minsa qualitat, buida i rutinària, bastida sobre les pitjors escorrialles de la del segle passat, amb la relativa aparença moderna que li poden donar uns quants llocs comuns, i d'un estat ideal de popularisme que decau sovint en baixa carrincloneria.

En franca oposició amb aquesta mena de música, ens proposem, doncs, de contribuir a l'afinament del gust, començant per propagar l'altra música catalana, la que vibra amb la sensibilitat del nostre temps i pot valorar-se al costat de les d'altres nacions, i demanem, i agraïm, des d'ara, l'activa col·laboració de tots els músics que simpatitzin amb les nostres orientacions.

Les obres, rigorosament inèdites, han d'ésser escrites per a una veu sola, piano a dues mans, piano i una veu o instrument, o per a dos instruments sols, i no han d'ocupar més de dues o tres pàgines de clara lectura, del format de la revista. Les obres han d'ésser trameses a la redacció de «Joia» i seran tornades un cop publicades o llegides.

J. H.

A Cèlia

De Ben Jonson

*Beu per mi, sols amb els teus ulls;
 jo brindaré amb els meus;
 o deixa un bes al veire, on
 no cercaré vins lleus.
 La set del cor, vora tos rulls,
 menysprea el glop dels déus
 de nèctars que la boca fon:
 són més dolços els teus.*

*Et deixo aquestes roses blanques
 com a present dejú
 i esperançat de tes mans belles
 on no pot fer-se bru.
 Alena-hi, a les minses branques,
 car les roses, segur,
 no viuen, no respiren d'elles
 solament, ans de tu.*

Sebastià SANCHEZ-JUAN, trad.

Cinema

El vol cap a la mort

LA guerra, amb els seus elements constitutius i el moviment que implica, és, certament, un tema netament cinematogràfic. Es, la guerra, un d'aquells motius on el cinema troba ample camp per a desenvolupar tots els seus recursos i possibilitats i crear així aquella bellesa específica que palesa tota la profunda originalitat del cinema.

L'adaptació cinematogràfica de la novel·la de Kessel «*L'Equipage*» justifica amplament l'afirmació anterior. Aquesta pel·lícula està lluny d'ésser una obra perfecta, però els seus defectes—que es troben sobretot en la part d'anècdota—són fàcils d'oblidar davant la multitud de bel·leses que conté. Totes les escenes del front de batalla són magnífiques, i si ací i allà—és inevitable—el director sembla recordar-se de les fructuoses lliçons de *La Gran Parada*, en canvi totes les escenes de l'aire revelen una tècnica tan segura com personal. Potser el ritme de les escenes del combat aeri és massa ràpid; la circulació de les imatges és ací quelcom de vertiginós; naturalment que cal veure en això la intenció expressa del director d'atabalar l'espectador i fer-li sentir una mica el nerviosisme esbojarrat del combat.

Bona idea aquesta de filmar les escenes a l'aire lliure en dies sense sol, amb cel de plom; circumstància que, si bé perjudica la lluminositat de la fotografia, per altra banda imprimeix una nota d'opressió i decandiment a aquestes escenes, les quals adquireixen d'aquesta manera una expressivitat molt justa.

Senyalem encara la transposició visual del conflicte intern del protagonista, qui lluita entre la passió i el deure. Moviment oscil·latori dels murs de l'habitació, aparició en sobreimpressió a intervals regulars de les imatges que obsessionen la ment del malaurat amic: imatges deformades, imatges precises, vaivé incessant que suggereix la circulació caòtica d'idees d'un esperit en febre.

Un film que és una excel·lent aportació dels francesos al cinema.

El destí de la carn

En el número anterior fèiem al·lusió a l'exhibicionisme de l'«star» de què tant pateix el cinema americà. Aquest exhibicionisme insolent assoleix la seva manifestació màxima en *El destí de la carn*, on hem vist Jannings complaure's en una actuació que el públic deia formidable i que fóra més just qualificar d'excessiva. Gairebé sempre—justament a causa d'aquest excés—Jannings en aquest film ens ha dat la impressió de l'actor que simula una existència, rarament la d'un home que viu simplement la seva. Tanta habilitat es fa certament admirar, però no aconsegueix el que exigim amb raó: que ens faci cblidar que tenim al davant un actor que es diu Jannings, per a dar-nos l'artística il·lusió de l'existència del Sr. Schillings, nobilíssim cap de família i honorable caixer.

Tenim, per una banda, un intèrpret semblant (que és tot un dèspota) i, per altra, un argument d'una banalitat deplorable; la tasca del director era aquí particularment ingrata.

Admirem, doncs, el talent de Victor Fleming, qui ha sabut, a còpia d'enginy, donar aires de versemblança a tantes escenes falses, i ha sortit amb perfecta decència d'una prova semblant.

Admirem, sobretot, aquelles primeres escenes cuidades amb una minuciositat realment admirable, amb un gust del detall que implica, per part del seu autor, un sentit poètic de la vida domèstica.

Apuntem amb gust el nom de V. Fleming: creiem que val la pena.

Altres films

Harry d'Arrast i Menjou ens han donat *Al servei de les dames*, comèdia finíssima, d'una psicologia subtil, comèdia que seria impecable, sense aquell final tan convencional. No deplorem mai prou aquesta estúpida precaució de donar un desenllaç feliç a totes les pel·lícules, sembla que allí a l'Amèrica cal ésser un heroi per a trencar aquest costum inveterat. La història d'un *maître d'hôtel* parisenc que esdevé amorós d'una dona de la més alta aristocràcia, amb totes les angúnies que ell passa per a dissimular la seva condició, amb totes les situacions equívokes que aquesta situació

crea entre els dos amants, és una història amarga i està dins l'esperit que informa la filosofia de Ch. Chaplin.

Encara una altra versió cinematogràfica de *Juventut de Princep*, la popular obra de Walter Forest; però, aquesta vegada, una versió que és tot un *chef d'œuvre*. La direcció, a càrrec del formidable cineasta alemany Lubitch, és quelcom d'impecable. Rarament el cinema ens ha dat una impressió semblant d'eurítmia i proporció com la que experimentarem durant tot el curs de la projecció. La fotografia, d'una suavitat flonja i voluptuosa als ulls, sempre resolta amb un sentit agudíssim de la bellesa fotogràfica. En tot el curs del film—rarament interromput pels rètols—, ús sistemàtic del *flou* i del fos encadenat de la més bona llei. Una pel·lícula excel·lent sense restriccions.

Il·lustracions

El gran King Vidor ens ofereix, enguany, la seva formidable pel·lícula *I el món marxa*, de la qual ens ocuparem en el número vinent. Anticipem ara algunes escenes que publiquem en aquestes pàgines.

També ens plau reproduir dues fotografies de *L'Angel del carrer*, on els nostres lectors reveuran la parella d'*El setè cel*.

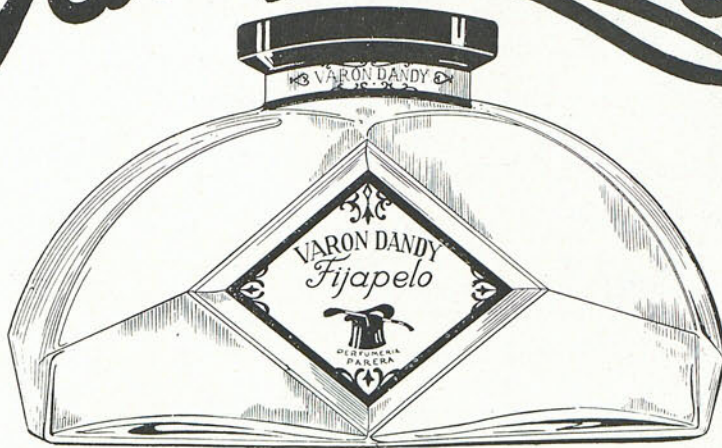
Josep PALAU

F
I
J
A
P
E
L
O

Varon Dandy

F
I
J
A
P
E
L
O

PERFUMERIA PARERA - BADALONA

LA HONRADEZ FÁBRICA DE SOBRES DE TOTES CLASSES, FORMES I TAMANYS

FILLS DE R. FERRER

PAPERERIA DE LUXE
ESPECIALITAT: BOSSES PER A IMPRESSOS I MOSTRES

BARCELONA

TALLERS: TELÉFON 19.082 DESPATX:
PASSATGE MARIMON, 16 TRES LLITS, 2 (P. REIAL)

LL. GVARRO CASAS

FÀBRICA DE PAPER DE TINA
FUNDADA EN EL SEGLE XVII

Proveïdor dels papers segellats
de les Repúbliques Argentina,
Xile, Perú i Uruguai.

*Paper de fil de totes menes, de barba i d'Ofci.
Papers per a edicions, Valors, Música, Dibuix
i Pintura. - Paper tela. - Cartolina per a
cartes, de fil, fantasia i de colors. - Targes,
Sobres, Estoigieria, etc.*

Magatzem i despatx:
Doctor Joaquim Pou, 6
Barcelona.

La que excel·leix

D'ella dimana l'encis d'una bellesa irresistible i molts desconeixen el valuós talismà que li ha permès d'embellir la resta del seu cos, mateix que el seu rostre, donant a les seves mans, braços i escot aquest matís incomparable, aquesta tonalitat vigorosa i atraient, aquest conjunt meravellós que la distingeix entre totes, només ho aconsegueix el

VELOUTY DE DIXOR

sense cap temença de tacar les teles més fines.

El VELOUTY DE DIXOR es ven en els tons blanc, natural i rachel.

Si no el trobeu en el lloc més avinent,
demanen-lo a **ANTONI PUIG**
València, 293 - Barcelona

Galeries Padró

Mobles i Decoració

Passeig de Gràcia, 61 - Telèf. 70.256
Barcelona

LINGERIE FINE
Maison

Lucienne

Rbla de Catalunya 38
BARCELONA

Emili Dogwiler

Magatzem de papers i cartolines
de qualitats superiors per a escriure,
imprimir, relligats, capses de cartó.

Dibuix «Canson» legítim.

§

CONSELL DE CENT, 245 BIS
BARCELONA

CASA A MADRID: OLIVAR, 8

La cartolina de la coberta d'aquesta revista ha estat subministrada
per aquesta casa.

VELLO
(PÈL MOIXÍ)

DESAPAREIX AMB

AIGUA AROMAS

Creuar el mar com una fletxa.

En aquests matins hivernals, plàcids i tebis en la nostra costa mediterrània, és un plaer incomparable creuar el mar en un bot equipat amb motor exterior "ELTO".

Els motors "ELTO" representen l'obra més perfecta en propulsors de borda. Permeten velocitats vertiginoses.

En unes regates celebrades recentment als Estats Units, han aconseguit córrer a 70 quilòmetres per hora.

Es construeixen tres tipus de motors:

Service, 4 HP.

Speedster, 7 HP.

Quad, 18 HP.

Referències immillorables al nostre país. Detalls, preus i proves es faciliten sense compromís.

MOTOBOR

Via Laietana, 21 - Barcelona
Apartat 1.029

PAPERS
de totes classes.

PAPERS
per a plànols.

PAPERS
milimetrats en
rotllos i blocs.

PAPER
per a calcar.

Esteve Gisbert

Barcelona

Diputació, 307 - Telèfon 17.187

Aquesta Revista està impressa
amb tintes de la casa

Deutsche Druckfarbenfabrik
Zulch & Dr. Sckerl de Leipzig

És el seu dipositari:

JOAN SERRA

Canuda, 33 - Barcelona

roldan i Gualdà
S. en C.

còrsega, 195, int.^{ra}
tel. 70.051
barcelona

fotogravadors

CASES QUE RECOMANEM:

Aigua tan dolça com la de pluja
l'obtindreu amb un

Aparells de purificació i filtració per a
usos domèstics i industrials.

PURIFICADORS D'AIGUA, S. A. - Rambla de Catalunya, 68 - BARCELONA

Acadèmia JOFRE

Solfeig, Piano, Violi, Violoncel,
Cant i Història de la Música

València, 191, 2.ª 1.ª - Barcelona

Comprant als nostres anuncians
contribuireu a la difusió de

"joia"

**Fàbrica d'armassons
i pantalles de seda**

J. CAMPS

P. de Gràcia, 125
Telèfon 74.055

Barcelona

STEVENSON, ROMAGOSA i Cia.

València, 295 - BARCELONA - Tel. 73.007

Perfumeria Selecta

M. PALAU

Els millors productes en perfumeria
nacional i francesa

**Rbla. Catalunya, 61
BARCELONA**

"LARDINA"

La millor mantega
per a pastisseria.

**OMNIA INDUSTRIAL,
S. A.**

Mantega "LARDINA"
Sal "XAUBET"
OLIS

Pallars, 210 (S. M.) - Telèf. 51.443

Ford MODEL 1928
A. CASAJUANA - DIPUTACIÓ, 279

INDUSTRIAL ELÈCTRICA BANÚS, S. A.

Especialitat en reparacions elèctriques per a Automòbils,
Dinamos, Motors d'arrencada, Magnetos, Dynastars, etc.

Mallorca, 314 i Girona, 126 - Telèf. 70.563

BARCELONA

SABONS

BARANGÉ

PER AL RENTAT

PIZZALA & CRORY, S. A. Llúria, 20 i Casp, 31
BARCELONA

Tubs de ferro forjat, negres, galvanitzats, de llautó, de coure, &.
Electrobombes - Grups motobombes centrífugues - Motor a gasolina "HERMO"

Demaneu-se catàlegs il·lustrats i pressupostos

Transports ràpids, Badalona-Barcelona

ENRIC SABATÉ

Sagunt, 92
Badalona

Rec, 85
Barcelona

Balsells Taylor

Via Laietana, núm. 60

BARCELONA

ROLDAN i GAVALDÀ, S. en C.

Fotogravadors

Còrsega, 195, interior - Telèfon 70.051
BARCELONA

HERMA A. G. - BADALONA

Oficines: Rambla de Catalunya, 66, 2.^{on} - Barcelona

Telèfon 73.077

**un producte
de qualitat...**

SABÓ BARANGÉ

per a rentar.

Demaneu-lo als colmados i drogueries.

